

QUYONLARNING OZUQALARINI TARKIBI HAMDA OZUQALARNI BERISH TARTIBI.

Qo'ziboyeva O'g'ilbu Imomali qizi¹

Doktorant

¹Samarqand Veterinariya meditsinasi chorvachilik
va biotexnologiya Universiteti Toshkent fililali

Mahkamova Nozima Akram qizi²

1-kurs talabasi

²Samarqand Veterinariya meditsinasi chorvachilik
va biotexnologiya Universiteti Toshkent fililali

<https://doi.org/10.5281/zenodo.7220841>

ARTICLE INFO

Received: 27th September 2022

Accepted: 10th October 2022

Online: 18th October 2022

KEY WORDS

Quyonglar uchun to'liq muvozanatli ovqatlanish, albatta, asosiy vitaminlarni o'z ichiga olishi kerak.

Quyonglar qishloq xo'jaligida ahamiyatli jonivorlardir ularni to'g'ri oziqlantirish uchun zarur mahsulotlarning ma'lum bir normasini o'z ichiga olgan va yuqori ozuqaviy qiymatga ega bo'lgan muvozanatli aralashmalar kerak. Bu holatni kuzatmasdan, hayvonlarda yaxshi o'sish va kuchli immunitetga erishish mumkin emas. Quyonglarning parhezini to'g'rilash orqali go'sht va mo'yna sifatini yaxshimiz, naslning omon qolishini oshirishimiz va zotning salohiyatini maksimal darajada oshirishimizga bog'liq.

Quyonglar uchun to'liq muvozanatli ovqatlanish, albatta, asosiy vitaminlarni o'z ichiga olishi kerak.

A - palatalardagi asab va reproduktiv tizimlarning ishiga ijobiy ta'sir qiladi,

B6 - oqsillar va oddiy oqsillarning so'rilishi, shuningdek organizmdagi fermentativ muvozanat uchun javobgardir;

ABSTRACT

Quyonglar qishloq xo'jaligida ahamiyatli jonivorlardir ularni to'g'ri oziqlantirish uchun zarur mahsulotlarning ma'lum bir normasini o'z ichiga olgan va yuqori ozuqaviy qiymatga ega bo'lgan muvozanatli aralashmalar kerak. Bu holatni kuzatmasdan, hayvonlarda yaxshi o'sish va kuchli immunitetga erishish mumkin emas. Quyonglarning parhezini to'g'rilash orqali go'sht va mo'yna sifatini yaxshimiz, naslning omon qolishini oshirishimiz va zotning salohiyatini maksimal darajada oshirishimizga bog'liq.

B12 - oqsillarning so'rilishini rag'batlantiradi, yangi tug'ilgan quyonglarning salomatligi uchun juda muhimdir;

C - immunitet tizimini mustahkamlaydi va ovqat hazm qilish tizimini normallantiradi;

D - quloqning mushak-skelet tizimining to'g'ri rivojlanishi uchun zarur, minerallarning yaxshiroq so'rilishiga yordam beradi;

E - uy hayvonlarining mushak tizimining rivojlanishi uchun javobgardir. Yurak va reproduktiv tizimning ishini barqarorlashtir

Seleksiya qiluvchining qaysi maqsadga erishishidan qat'iy nazar, hayvon uchun to'g'ri ovqatlanish kerak: bu terining tashqi ko'rinishini va go'sht sifatini, shuningdek, quyonglarning salomatligi, uzoq umr ko'rish va unumdorligini to'ridan-to'g'ri ta'sir qiladi. Bu kemiruvchining qorinning juda

zaif kaslari bor va ularning ichak uzunligi hayvonning tanasi o'n barobar. Shuning uchun quyoning oshqozon va ichaklari doimiy oziq-ovqat va suyuqlik bilan to'ldirilgan bo'lishi kerak. Boshqa hayvonlardan farqli o'laroq, quyonlarda ovqat hazm qilish tizimi deyarli to'xtovsiz ishlaydi, kun davomida kemiruvchilar oz miqdorda oz miqdorda ozuqani istemol qiladilar. Shuning uchun quyoning bevosita kirishida toza suv va pichan zahiralari bo'lishi kerak.

Asosiy qism:Quyonlarning oshqozon-ichak trakti juda sezgir tizim bo'lib, infeksiyalar, parazitlar, shuningdek, noto'g'ri ovqatlanish oqibatidagi buzilishlar hayvonning immunitetiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Shunday qilib parhezda (cho'p, barglar, tepaliklar) va katta qattiq oziq-ovqat (qobiq va daraxt shoxlari), uning yo'qligi turli kasalliklarga olib kelishi mumkin, ayniqsa diareya. Oziq-ovqat yetarli tolali va oqsil bo'lishi kerak. Kraxmal miqdorining miqdori - quyoning oshqozon-ichak trakti ishiga ortiqcha va salbiy ta'sir etishmasligi kerak.To'g'ri ichak mikroflorasi o'tlarni beradi. Undagi xlorofil, shuningdek, hayvonning qonini kislorod bilan to'ldiradi, hujayralarni mustahkamlaydi, tiklash funksiyalarini kuchaytiradi va immun tizimini mustahkamlaydi.Oziq-ovqatlarning ichaklaridan o'tib ketishi va natijada kemaning umumiy salomatligi, tashqi ko'rinishi, hajmi, sifati va kemiruvchilarning umr ko'rish darajasi quyonlarning uyda ovqatlanishiga bog'liq. Tabiiy muhitda quyonlar mustaqil ravishda o'zlarini to'g'ri va sog'lom ovqat bilan ta'minlaydilar. Shu bilan birga, asirlikda naslchilik hayvonlarning muvaffaqiyati uyda quyonlarni to'g'ri ovqatlantirish uchun barcha kerakli hayvonot va ozuqa

moddalarining muvozanatini kuzatish uchun aniq tushunishni talab qiladi. Buning uchun kemiruvchilarning ratsioni bir nechta turdagi yemlardan iborat bo'lishi kerak, ular orasida mavjud bo'lishi kerak: yashil, shirin, qo'pol va konsentrlangan ozuqa.

Yashil ozuqa

Uyda yashovchi quyonlarni oziqlantirish ratsionida mutlaqo yashil o'simlik, meva va sabzavotlarni o'z ichiga olishi kerak.Ushbu oziq-ovqatlar hayvonning ovqat hazm qilish tizimiga ijobiy ta'sir ko'rsatadigan va ichak funksiyalarini normallashtiradigan tolaga boy.

Yashil ozuqa barcha issiqlik mavsumida quyonlarni boqish uchun ishlatiladi - bahordan kech kuzgacha. Bunday oziq-ovqat mahsulotlarini mustaqil ravishda tayyorlab, o'tloq o't, g'alla va dukkakli o'simliklar, shuningdek, turli sabzavotlarning tepalari bilan tayyorlanishi mumkin va bu turdagi yashillarni birlashtirilishi va almashinishi kerak, chunki, masalan, dukkaklilarning ko'pligi ko'pincha hayvonlarda shamolga sabab bo'ladi. Cho'chqalar uchun yosh o'tlarni tanlab olish kerak, u quyoning ovqat hazm qilish tizimi tomonidan yaxshiroq so'riladi. Yong'oq, yonbosh, qichitqi, yong'oq, dandelion, qovurg'a, qovurdoq, hububot orasida - jo'xori, arpa va makkajo'xori uchun davolanadi. Sabzi sabzavotlar, qora turp, ko'k, shved, Quddus artishoki, karam - yashil ozuqa uchun yaxshi vosita.

Suyuq yem

Kuz-qishda, yangi ko'katlar miqdori cheklanganida, quyonlarning parhezida go'shtli emlar juda muhim ahamiyat kasb etadi. Ular orasida turli xil sabzavot ekinlari, shuningdek, silaj - quyon konservalari. Bu turdagi oziq-ovqat osongina hazm qilinadi va hayvonlarning

yaxshi so'riladi, oshqozon-ichakni yaxshilaydi va laktatsiya darajasini oshiradi. Suvli ovqatlarning foydali xususiyatlari vitaminlar, uglevodlar va suvning yuqori miqdori bilan aniqlanadi, ularning kamchiliklari past darajadagi protein, tola va minerallarga ega. Yosh quyonlar uch haftalikdan boshlab parhezga bir necha o'nlab gramm sabzi qo'shishni boshlaydilar va bu doz asta-sekin o'sib, mavsumga qaramay, hayvonning o'sishi uchun kuniga to'rt yuz grammga etadi. Yozda sabzi sabzavotli tepaliklar bilan aralashtiriladi, qishda esa, kerak bo'lganda, quritiladi. Hammayoqni yetishtirish turlari K vitamini, oqsil va kaltsiy, oltingugurt, fosfor, temir kabi minerallar bilan quyonlarni ta'minlaydi. Hammayoqni chiroyli saqlanadi va quritilishi kerak emas, lekin uni kengaytirish mumkin. Ovqat hazm qilish buzilishiga olib kelishi mumkin bo'lsa-da, doz tugashi bilan birga quyon terilari uchun juda foydalidir.

Bu juda muhim! Pomidor asirlari quyonlar uchun ozuqa sifatida ishlatilishi mumkin emas. Kartoshka choylari dietaga juda oz miqdorda qo'shilishi mumkin, ammo siz o'simlikning har qanday toksik kimyoviy moddaga tobe bo'lmaganligiga amin bo'lishingiz kerak.

Yangi, quritilgan yoki to'yingan shakldagi pancar, shuningdek, sersuv ovqat sifatida ham ishlatiladi va shakar hayvonlarga yemdan ko'ra yaxshiroq so'riladi.. Hammayoqqa o'xshab, katta dozalarda ich ketish sabab bo'ladi, shuning uchun uni ehtiyotkorlik bilan ishlatish kerak. Quyonlar uchun ko'proq to'yimli oziq-ovqat shveddir.

Ba'zida quyonlarga kartoshka beriladi, chunki unda juda ko'p kraxmal bor, uni

qaynatiladi va kalla yoki aralash yem bilan aralashtirish kerak.

Kuchli ozuqa

Bir quyondagi oddiy ovqat hazm qilish jarayoni uchun muhim bo'lgan tolaning asosiy manbai - qo'zichoq: shoxli o'simliklar, pichan, somon va o't pishishi. Ular vitaminlar, minerallar va oqsillarga boy.

Qobiq tarkibida asosiy komponent hayvon hisoblanadi, ayniqsa quyonlarga va emizikli ayollarga kerak. O'simliklardan o'tlardan foydalanish, to'g'ridan-to'g'ri quyosh nurlaridan himoyalangan joylarda quritilgan, shuningdek, dukkakli ekinlardan (ho'kiz, dana) somon ishlatish yaxshidir.

Kubik ozuqa qo'shimchalari yozning o'rtasida yig'ib olinadi, havoranglangan joylarda bog'lanadi va osib qo'yiladi. Qishda, shoxlar eng yaxshi qorlarda saqlanadi. Meva daraxtlari (olxo'ri, olma) va daraxtlar (ahududu), shuningdek, tovuq va tovuq uzumlari, chinnigullar, akatsiya, oshqozon, moychali shoxlari, kamroq - qaychalar uchun yosh o'simliklar mos keladi. Ignalilar novdalari (archa, qarag'ay, qoraqarag'ali) juda xushbo'y, quyonlar ularni quvonch bilan ezadi.

Chov hosili quritilgan pichan yoki o'tlardan tayyorlanadi. Taxminan 1: 4 nisbatda yumshoq ovqatga qo'shimcha modda sifatida ishlatiladi.

Konsentratsiyalangan yem.

Konsentratsiyalangan quyonlarga em-xashak (suli, jo'xori, arpa, bug'doy, javdar), dukkakli mevalar (no'xat, yasmiq, soya, loviya), yog'ni ishlab chiqarish chiqindilari va go'sht (go'sht va suyak va baliq ovqatlari) kiradi.

Bu turdagi oziq-ovqat protein va boshqa oziq moddalar ichida eng boy hisoblanadi, shuning uchun uning ulushi umumiy quyon

dietasining kamida uchdan bir qismini, ba'zan esa hayvonning yoshi va fiziologik holatiga bog'liq bo'lishi kerak, shuningdek, ozuqaning boshqa turlari - va yuqoriroq oziqaviy qiymati. Ratsiondagi konsentratsiyalangan em-xashakning o'sishi hayvonning o'sish sur'atlariga va laktatsiya jarayoniga ijobiy ta'sir ko'rsatilishiga olib keladi.

Ovqatlantiruvchi quyonlarga eng munosib donali jo'xorlidir. U butunlay berilishi yoki ezilishi, ortiqcha dozadan qo'rqmasdan berilishi mumkin. Bu ichak mahsuldorligi uchun juda foydalidir va bundan tashqari, semizlikka olib kelmaydi.

Oziq moddalar, aminokislotalarga va proteinga boy emasligi bilan birga, jo'xori donalari ham bor, lekin ular oldin namlantirilishi yoki detallashtirilgan bo'lishi kerak. Bundan tashqari, quyonlarga jo'xori pyuresi beriladi.

Bug'doy, arpa (qobiqsiz) va javdar boshqa yemlarga qo'shimcha sifatida ishlatiladi,

unda vitaminlar miqdorini ko'paytirish va hazm qilish darajasini oshirish uchun g'alla avval mayalanib, xamirturushga ega bo'lishi kerak. Ichaklardagi fermentatsiyani oldini olish uchun hayvonlarni bunday don bilan boqish uchun ketma-ket to'rt kundan ortiq bo'lishi mumkin emas.

Ziravorlar, soya, kungaboqar va xantalni qayta ishlashdan olingan kepek (asosan bug'doy) kabi oziq-ovqat konsentratlari, shuningdek, ovqatlanish va kaka konsentratsiyalangan yem sifatida ishlatiladi.

Xulosa: Quyonni etarli darajada oziqlantirish bilan to'g'ri ta'minlash uchun, bunday hayvonning ovqat hazm qilish xususiyatlariga ega ekanligini unutmaslik kerak. Ovqatlanish rejimiga juda qat'iy rioya qilish kerak, chunki faqat ozuqani o'z vaqtida taqsimlash me'da shirasining to'g'ri ishlab chiqarilishiga yordam beradi va boshqa ko'plab kasalliklarni ham oldini olgan bo'lamiz.

References:

1. Dotsent J.Ya. Jo'rayev, Q.x.f.d.I. Maqsudov 'CHORVACHILIK ASOSLARI FANIDAN MA'RUZALAR' SAMARQAND-2002 yil
2. 'ВЫРАЩИВАНИЕ КРОЛИКОВ' Андрей Лапин.